

Ga toch lekker zelf naar die bingomiddag'

REPORTAGE | FLEUR DE WEERD – 30/12/11, 00:00

Hoogbegaafde ouderen worstelen met eenzaamheid In reguliere zorg voelen ze zich vaak niet thuis

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3103543/2012/01/03/Ga-toch-lekker-zelf-naar-die-bingomiddag.dhtml>

Miek (82) heeft een alerte blik, praat snel en wil niet met haar achternaam in de krant. Ze zit aan haar tafel bezaaid met kranten en weekbladen in de kleine woning in Brabant van haar en haar man. "Ik heb me mijn hele leven ingehouden tijdens discussies. Je loopt er pas tegenaan als je afhankelijk wordt van gewone mensen. Zoals mijn broer in het verzorgingshuis."

Haar broer en zij hebben een IQ van boven de 130 en zijn dus hoogbegaafd. Naar schatting één op de veertig Nederlanders is zo slim, en dus ook één op de veertig ouderen. Miek heeft hbs gedaan, tot haar 72ste gewerkt en gebruikt haar vrije tijd nu om een familiegeschiedenis te schrijven. Haar broer studeerde geschiedenis en muziek en behoort tot de Augustijner kloosterorde.

"Hij zegt dat hij dood zou gaan in dat tehuis als hij zijn boeken niet had. Terwijl hij erg bescheiden is. Maar ik begrijp het wel hoor." Miek huivert als ze vertelt over haar laatste bezoek. "Het was kerstviering en ik heb naar wat gesprekken om me heen geluisterd." Ze schudt haar hoofd. "Er werd geen zinnig woord gesproken. Ik loop liever de Maas in dan dat ze me daar opsluiten."

"Hoogbegaafdheid is het ondergeschoven kind in verzorgingshuizen", zegt hoogleraar geriatrie van het UMC St Radboud, Marcel Olde Rikkert. Door tijdsdruk en gebrek aan psychologisch geschoold personeel is het voor een regulier verzorgingshuis moeilijk de slimme ouderen eruit te pikken, vertelt hij. "Omdat de term vooral bekend is bij kinderen en nog niet lang in zwang is voor volwassenen, bestaat er nauwelijks passende zorg."

Om hoeveel mensen het gaat, is lastig inschatten. "Een deel van de ouderen lost het zelf op door oude sociale contacten te onderhouden, via internet bijvoorbeeld", aldus de hoogleraar. Een ander deel kan dat niet. Bij ouderdom wordt men bovendien minder goed in het vinden van oplossingen of het maken van nieuwe vrienden. "Voor slimme mensen die hun hele leven lang van alles hebben georganiseerd, is het extra moeilijk dit verlies te accepteren."

Het is een herkenbaar verhaal voor Fabienne Stolzenbach. Ze is voor haar 82-jarige opa tevergeefs op zoek naar een passend verzorgingstehuis. "Hij luistert vaak maar half, omdat hij toch al weet wat er daarna komt. Ik ben bang dat ze denken: die man is ongeïnteresseerd, dus die laten we lekker in een hoekje zitten. Terwijl dat averechts werkt, want hij heeft juist extra prikkels nodig."

De onbekendheid van het onderwerp ligt ook aan de ouderen zelf, want onder zeventig- en tachtigplussers is 'hoogbegaafd' een vies woord. "Ik vind het nog steeds niet fijn om het te zeggen", vertelt Miek met neergeslagen ogen. Ze is niet de enige. Van de ouderen die voor dit stuk werden benaderd, wilde niemand met naam in de krant of ze adviseerden de journalist om zich bezig te houden met "echt nieuws zoals in Noord-Korea of de schulden crisis". Stolzenbach lacht. "Dat zou mijn opa ook zeggen. Ze ervaren het niet als een probleem, maar dat is het wel."

Maud van Thiel van het Instituut Hoogbegaafdheid Volwassenen beaamt dit. "Het zijn meestal de kinderen of kleinkinderen die de symptomen herkennen. De ouderen zelf ontkennen of houden het stil uit angst dat ze gepest worden." Olde Rikkert denkt dat er met de tijd meer aandacht voor het onderwerp zal komen. "Het onderzoek zal toenemen nu de babyboomgeneratie ouder wordt."

Miek houdt er in de tussentijd rekening mee dat ze binnen een paar jaar moet verhuizen om dichterbij haar kinderen – ook hoogbegaafd - te gaan wonen. Er bestaat wel particuliere zorg maar dat is voor haar of haar broer geen optie vanwege de kosten.

"Eigenlijk is het de taak van het verzorgingshuis om gelijkgestemden te zoeken", vindt Miek. Dat gebeurt vooralsnog niet, vertelt ze terwijl ze rood aanloopt van woede. "Laatst waren we op een zorggesprek. Die psychiater aan tafel zei tegen mijn broer: 'Maar u gaat ook nooit naar de bingomiddag'. Toen werd ik echt kwaad, dus ik vraag: 'Waarom gaat u daar zelf niet naartoe?' Nou, toen zei ze niets meer."

Informatie

Er bestaan enkele groepswoonvormen met specifieke doelgroep, zoals voor oud-kunstenaars, acteurs, of op achtergrond. Voor een overzicht van die groepen zie de website: www.omslag.nl/wonen/groepsouderen.html

Op www.hb-forum.nl kunnen gelijkgestemden met elkaar in contact komen.

Op de website van de belangenvereniging voor hoogbegaafden, Mensa (www.mensa.nl), staat informatie over hoogbegaafdheid en aankondigingen voor speciale ontmoetingsbijeenkomsten voor kinderen, maar ook voor volwassenen.